

La gestió municipal a les comarques gironines

L'any 2011 la Comissió Europea va establir que el 2020 els països que en són membres han d'arribar almenys a un 50 % en el reciclatge de residus. A partir del 2020, aquesta xifra augmenta 5 punts cada 5 anys. Així doncs, el 2025, s'haurà d'haver arribat almenys a un 55 %; el 2030, a un 60 %, i el 2035, a un 65 %. Així mateix, aquesta institució ha fixat que el 2035 no es podran destinar als abocadors més d'un 10 % dels residus municipals. Es tracta d'uns objectius ambiciosos però que s'han de complir, perquè, si no, hi haurà sancions que, en darrer terme, hauran de sufragar els municipis.

Text > **JOSEP MARIA TOST I BORRÀS**, director de l'Agència de Residus de Catalunya

Segons dades de 2018, actualment la recollida selectiva a Catalunya és d'un 42 %. Per assolir aquests objectius cal que el 2020 la recollida selectiva assoleixi el 60 %. La gestió dels residus municipals és competència dels ajuntaments, els consells comarcals, les mancomunitats i els consorcis. Per tant, tots sumem i entre tots hem d'assolir les xifres europees.

La Garrotxa, capdavantera

De les comarques de Girona, la Garrotxa (amb el 52,72 %), el Gironès (amb el 48,26 %) i el Ripollès (amb el 44,77 %) són les comarques amb l'índex més alt de recollida selectiva, mentre que, de les set comarques gironines, la que té l'índex més baix és la Selva (amb el 38,97 %). La mitjana de recollida selectiva bruta en el conjunt de la demarcació és del 42,76 %, percentatge que supera la mitjana de Catalunya, que és del 41,76 %.

La Garrotxa ja va ser la comarca que millor va separar els residus l'any 2017, amb el 47,43 % de recollida selectiva bruta. La Selva, l'any 2017, també va ser la comarca a la cua en aquesta matèria, amb el 34,87 %.

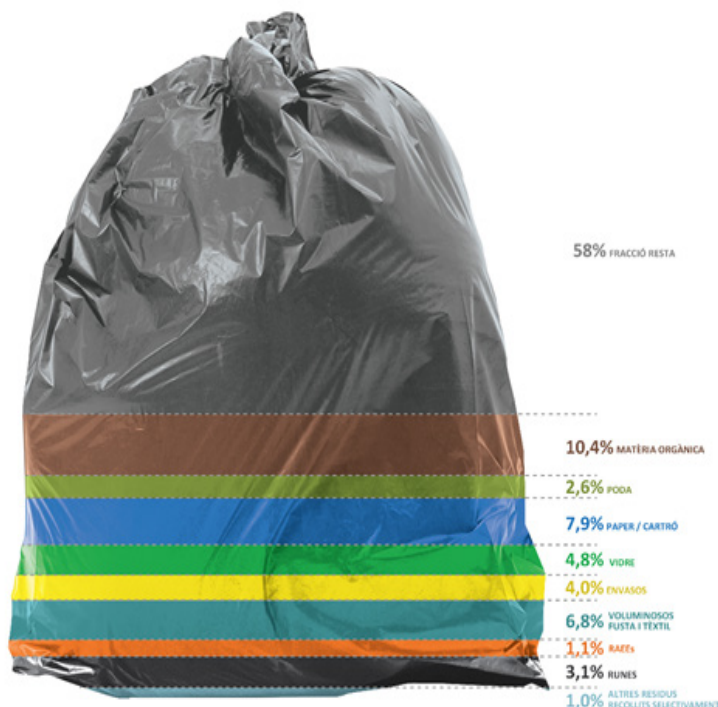
Per millorar la recollida selectiva, l'Agència de Residus de Catalunya remarca particularment un seguit de punts, que comentem a continuació.

>> *Proporció dels residus recollits selectivament a Catalunya l'any 2018 segons les diverses fraccions dels residus municipals.*

La fracció orgànica, clau per a uns bons resultats

La fracció orgànica (FORM) representa en pes gairebé el 40 % dels residus municipals, la major part del que llencem. Aquesta fracció té un potencial de creixement notable. El 2018 la recollida selectiva de la FORM a tot Catalunya es va situar en les 415.000 tones, de manera que va experimentar un creixement del 7,5 % respecte al 2017.

La Garrotxa (amb el 52,72 %), el Gironès (amb el 48,26 %) i el Ripollès (amb el 44,77 %) són les comarques amb l'índex més alt de recollida selectiva

Incrementar el nombre actual de tones ajudaria a augmentar la mitjana de recollida selectiva de Catalunya i, donada la influència de les ciutats i dels municipis urbans en els resultats de la recollida de Catalunya, seria important que augmentés especialment també en aquests nuclis.

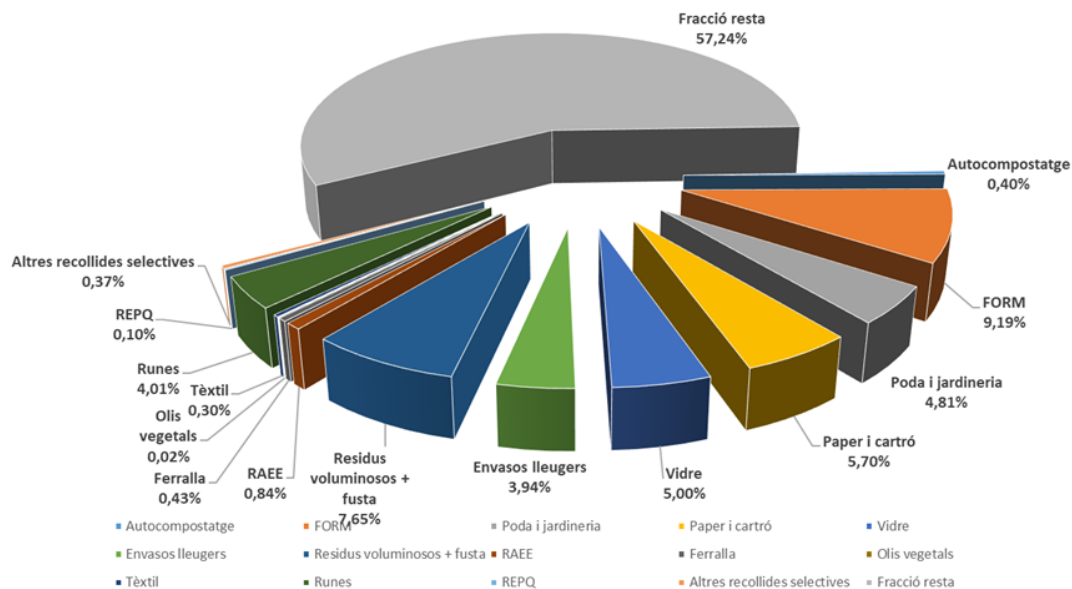
Hi ha un fet que és absolutament cert: no assolirem els objectius de país si no augmentem la recollida d'aquesta fracció. Els bons resultats d'alguns municipis són donats per la bona recollida de la fracció orgànica.

A les comarques de Girona, la situació de la FORM és la següent:

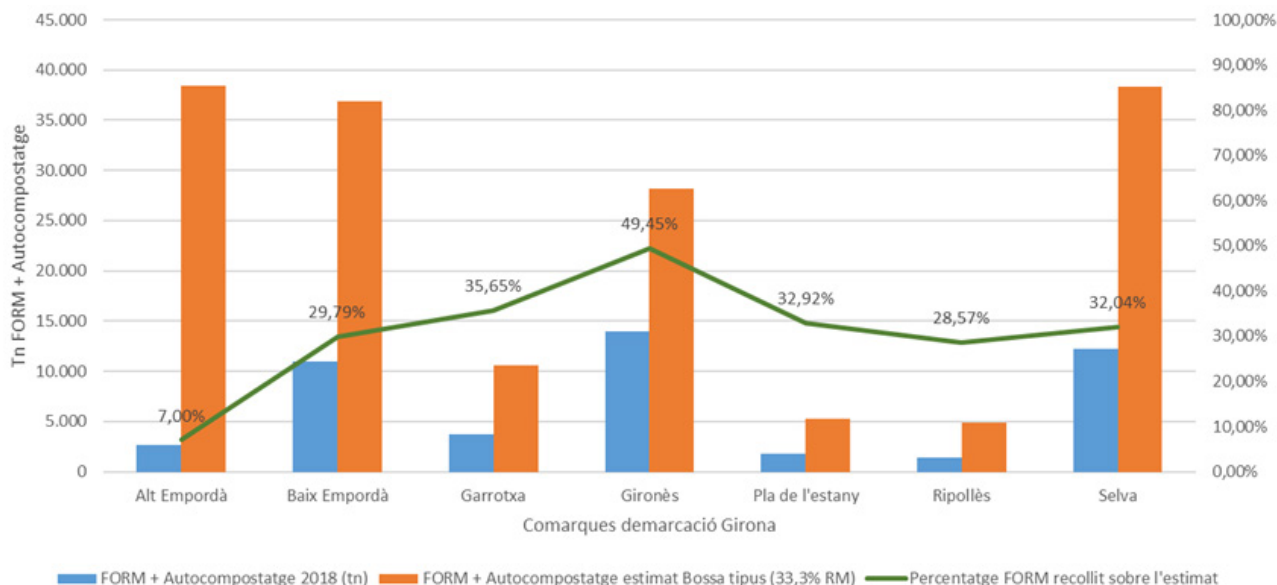
COMARCA (tn FORM)	2018
Alt Empordà	2.689,01
Baix Empordà	10.986,01
Garrotxa	3.771,36
Gironès	13.952,39
Pla de l'Estany	1.749,82
Ripollès	1.410,22
Selva	12.273,20
Total	46.832,01

El Gironès és la comarca que més tones de FORM recull (13.952,39). En el conjunt de la demarcació, l'any 2018 se'n van recollir 46.832,01.

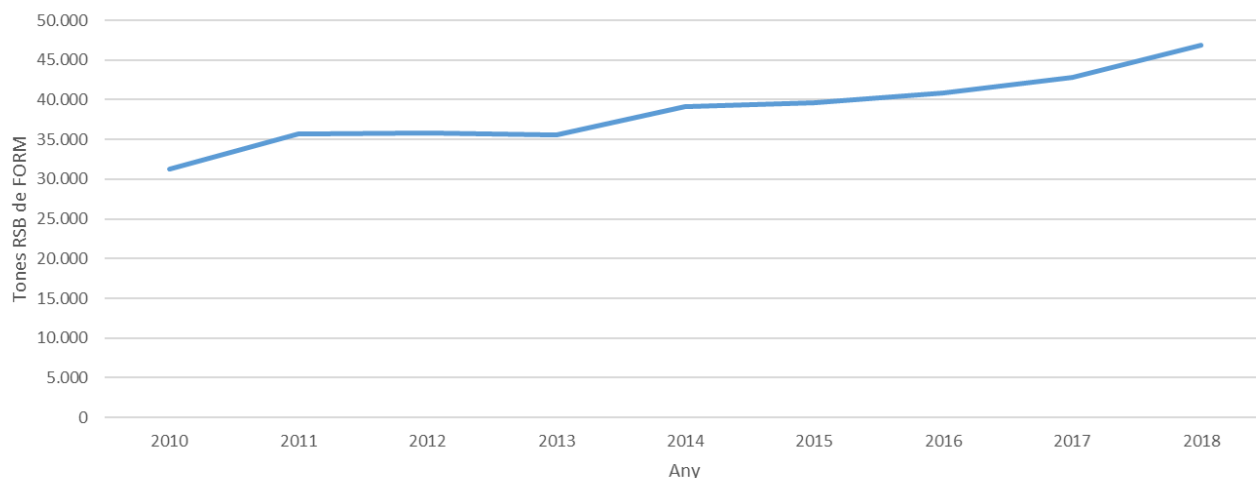
El més revelador de veure és, no obstant això, la comparació entre les tones de la FORM recollides i el potencial de recollida. L'Alt Empordà, el Baix Empordà i la Selva són les comarques on hi ha més marge de creixement. Tot i això, en general la recollida de la FORM en aquesta demarcació hauria de créixer més, cosa que faria incrementar l'índex de recollida selectiva de la mateixa demarcació, atès que la FORM és el més important dels residus municipals en pes.

>> Proporció dels residus recollits a la demarcació de Girona l'any 2018 segons les diverses fraccions dels residus municipals.

>> Recollida selectiva de residus a les comarques de la demarcació de Girona. La Garrotxa lidera el rànquing, seguida del Gironès, amb l'índex de recollida selectiva més alt, i la Selva és a la cua.

>> Evolució de la recollida selectiva de la FORM des del 2010 a la demarcació de Girona. Les xifres mostren un creixement tímid. El 2010 se'n van recollir 31.271 tones i el 2018, 46.832.

Juntament amb la recollida de la poda, representa gairebé el 40 % dels residus d'una llar qualsevol. En el conjunt de la demarcació de Girona, l'any 2018 es van recollir 46.832 tones de FORM, quan, per potencial de generació, se'n podrien arribar a recollir 162.651. Dit d'una altra manera, actualment només s'està recollint un 28,79 % de la generació d'orgànica a la demarcació.

Hi ha altres qüestions que cal tenir en compte, com per exemple que els ens locals han de dissenyar plans específics de recollida selectiva per als grans productors de residus dels seus municipis (restaurants, bars, comerços, hotels, hospitals, menjadors d'escoles, etc.). En aquests llocs, es generen grans quantitats de residus que en molts casos no se separen. Com a exemple, a Catalunya més del 50 % dels residus d'envasos de vidre provenen de bars i restaurants.

Per aquest motiu, cal que els municipis elaborin plans específics per als grans productors, amb els quals cal treballar particularment la recollida de la fracció orgànica. A més, cal fer-ho amb una comunicació de proximitat. No és el mateix el volum de brossa que es genera en una llar qualsevol que la quantitat de residus generada pels grans productors. Un exemple clar, en aquest sentit, són els restaurants de menjar ràpid.

Recollida a les ciutats i als municipis urbans

Una empenta important en els resultats de reciclatge l'obtindríem si s'incrementés la recollida selectiva a les capitals de comarca i als municipis de més de 50.000 habitants, que és on hi ha el

gruix dels residus, és a dir, on es generen més tones de residus municipals.

A Catalunya, el 52 % de la població es concentra en el 2 % dels municipis. O el que és el mateix, les vint ciutats catalanes més grans tenen una població associada de gairebé quatre milions de persones, mentre que 484 municipis es reparteixen només uns 200.000 habitants.

Les cinc ciutats amb més població de Catalunya tenen la recollida selectiva neta següent: Barcelona, 29,8 %; l'Hospitalet de Llobregat, 23,23 %; Terrassa, 28,73 %; Badalona, 26,47 %, i Sabadell, 32,08 %.

Un increment de la recollida selectiva neta als nuclis de població més importants de Catalunya tindria un efecte molt positiu en el conjunt de la recollida selectiva catalana.

A la demarcació de Girona, Figueres és la capital de comarca on més poden millorar els resultats, seguida de Banyoles.

CAPITAL DE COMARCA	RSB (%)
Figueres	27,10 %
La Bisbal d'Empordà	41,50 %
Olot	54,21 %
Girona	50,09 %
Banyoles	38,59 %
Ripoll	44,48 %
Santa Coloma de Farners	51,96 %
Mitjana demarcació Girona	42,76 %
Mitjana Catalunya	41,76 %

Increment de la fiscalitat sobre els sistemes finalistes de residus

Amb la Llei 16/2003, de 13 de juny, de finançament de les infraestructures de tractament de residus i del cànon sobre la deposició de residus, i posteriorment amb la Llei 8/2208, de 10 de juliol, de finançament de les infraestructures de gestió dels residus i dels cànon sobre la disposició del rebuig dels residus, es van crear els cànon que graven la destinació dels residus a abocadors i la incineració.

Amb el consens amb el món local s'ha anat incrementant aquesta fiscalitat, que situa el cànon d'abocador prop de 50 €/t, i el d'incineradora, prop de 25 €/t l'any 2020.

Cal, però, seguir en aquesta línia, tal com han anat fent els països avançats en reciclatge, preveient que el cànon que grava la destinació dels residus a l'abocador es podrà situar en 70 €/t cap al 2024. La Unió Europea ha establert que el 2035 només un 10 % dels residus han d'anar a l'abocador.

Dades i context

Catalunya ha d'incrementar i millorar la recollida selectiva de residus municipals. Les xifres dels darrers anys mostren un lleuger percentatge d'augment a Catalunya (l'any 2016, l'índex de recollida selectiva a Catalunya va ser del 38,5 %; el 2017, aquesta xifra va ser un 39,9 %, i el 2018, prop del 42 %).

S'ha recorregut el camí; tot i això, els nivells són força inferiors a la mitjana europea i, per ara, no sembla que sigui fàcil arribar a un 50 % de recollida selectiva. Per tant, hi ha molt marge encara per créixer.

S'ha recorregut el camí; tot i això, els nivells són força inferiors a la mitjana europea i, per ara, no sembla que sigui fàcil arribar a un 50 % de recollida selectiva

Aquest 42 % de recollida selectiva indica que prop del 60 % dels residus domèstics es destinen al contenidor de fracció resta (color gris), fet que complica el procés de recuperació dels residus, embruta els materials i fa perdre recursos.

La separació en origen és el primer pas; sense l'esforç i el compromís dels ciutadans no es pot progressar. La separació en origen és la condició *sine qua non* per poder reciclar els residus municipals. La ciutadania posa en marxa el motor del reciclatge. L'esforç col·lectiu, de tots els actors, és clau per a l'èxit de la recollida selectiva.

Hi ha una dada molt reveladora que mostra el següent: en una llar qualsevol el 84 % dels residus que s'hi generen són aprofitables, reciclables i entren en l'àmbit de les fraccions verd, groc, blau i marró, mentre que, de mitjana, només el 16 % és fracció resta. És a dir, si separem bé els residus, comprovarem que la fracció resta és ben poca cosa, en pes i volum: pòls d'escombrar, bolquers

si en aquella família hi ha nens petits, i no gaire més. La realitat és que, si ens fixem en les illes de contenidors dels carrers, sovint hi ha molts contenidors de resta i pocs de fraccions reciclables. Si es reciclés més, es podria invertir la relació de contenidors.

A Catalunya hi ha diversitat de sistemes de recollida, des del model porta a porta (amb gran eficiència) fins al de contenidors intel·ligents que identifiquen l'usuari. És clau identificar l'usuari, ja que comporta sistemes de pagament més just (pagament per generació).

Podem avançar cap a sistemes de recollida més eficients.

El porta a porta, oportunitat de millora

Catalunya ja compta amb 200 municipis que fan la recollida de residus pel sistema porta a porta: 180 municipis que han efectuat una implantació total d'aquest sistema i 20 municipis que ho han fet de forma parcial, combinant-lo amb altres sistemes de recollida en algunes zones del municipi. En aquests moments el model porta a porta és present a 31 de les 47 comarques. I malgrat l'habitual alentiment que representen les eleccions municipals de maig de 2019 per a qualsevol projecte, ens consta que hi ha, pel cap baix, més de 100 municipis més que estan estudiant la possibilitat d'implantar la recollida porta a porta i que molt probablement reactivaran aquesta opció havent passat les eleccions municipals o ja entrats al 2020.

La individualització i apropament del servei als ciutadans i l'exercici de la

responsabilitat compartida són de ben segur els elements clau que expliquen els excel·lents resultats, quantitatius i qualitatius, que han assolit la majoria de municipis que progressivament han anat adoptant aquest sistema.

L'índex de recollida selectiva dels municipis amb el model porta a porta és del 61,23 %, mentre que l'índex dels municipis que no tenen aquest model és del 35,68 %.

Contenidors d'accés personalitzat i targeta identificativa

Des de l'1 de juliol d'enguany ha començat a Argelaguer i al barri de Can Blanc de Santa Pau una prova pilot de contenidors tancats i bosses codificades que està donant molt bons resultats, ja que s'està arribant a un 70 % de recollida selectiva. No és la primera prova pilot per a una recollida de residus de proximitat que es fa a la comarca; hi ha hagut també el sistema porta a porta al barri de les Olletes de la Vall d'en Bas i les bosses personalitzades al barri de la Roureda de Sant Joan les Fonts.

A Argelaguer s'han instal·lat contenidors d'envasos lleugers, matèria orgànica fracció resta, amb la tapa bloquejada. Només els podran obrir els habitants del municipi quan passin la targeta identificativa pel lector del contenidor.

A Santa Pau, concretament al barri de Can Blanc, a part dels contenidors d'envasos lleugers, matèria orgànica i fracció resta, s'ha instal·lat també un contenidor tancat de paper i cartró a cada àrea de recollida.

TIPUS DE PLANTA	COMARCA	NOM PLANTA
TRIATGE D'ENVASOS LLEUGERS	Gironès	Planta de triatge d'envasos lleugers a Celrà
	Gironès	Planta de triatge d'envasos lleugers a Llagostera
TRANSVASAMENT	Alt Empordà	Planta de transvasament de Castelló d'Empúries
	Alt Empordà	Planta de transferència d'envasos lleugers de Figueres
	Baix Empordà	Planta de transvasament de Forallac
	Garrotxa	Planta de transvasament d'Olot
	Ripollès	Planta de transvasament de les Lloses
	Selva	Planta de transvasament de Lloret de Mar
TRACTAMENT BIOLÒGIC DE LA FORM	Alt Empordà	Planta de compostatge de Boadella i les Escaules
	Alt Empordà	Planta de tractament biològic de Pedret i Marçà
	Garrotxa	Planta de tractament biològic d'Olot
	Gironès	Planta de compostatge de Llagostera
	Selva	Planta de compostatge de Santa Coloma de Farners
TRACTAMENT MECÀNIC BIOLÒGIC DE LA FRACCIÓ RESTA	Alt Empordà	Planta de tractament mecànic-biològic de Pedret i Marçà
	Selva	Planta de tractament de residus de Lloret de Mar
INCINERADORES	Gironès	Incineradora de Girona (aturada per obres)
DIPÒSITS CONTROLATS	Pla de l'Estany	Dipòsit controlat de Banyoles
	Garrotxa	Dipòsit controlat de Beuda
	Gironès	Dipòsit controlat de Llagostera
	Selva	Dipòsit controlat de Lloret de Mar
	Alt Empordà	Dipòsit controlat de Pedret i Marçà